

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE CLUJ
ACADEMIA ROMÂNĂ – FILIALA CLUJ

FACULTATEA DE LITERE
UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI

CONFERINȚA INTERNAȚIONALĂ DIMITRIE CANTEMIR ȘI ISTORIA CĂRȚII: DISCURS EXEGETIC – DISCURS LITERAR

JOI, 19 octombrie 2023
Facultatea de Litere, UBB
Str. Horea, nr. 31

10:00-12:30 Amfiteatrul Eminescu

Deschiderea oficială. Cuvinte de salut:

Prof. univ. habil. **Sorin CRIȘAN** – Directorul Bibliotecii Academiei Române, Cluj-Napoca
Conf. univ. **Rareș MOLDOVAN**, Decanul Facultății de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca
Lect. univ. **Laura LAZĂR ZĂVĂLEANU** – Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Conferințe inaugurale

Ștefan LEMNY (Bibliothèque Nationale de France) – *Dimitrie Cantemir: ipostaze portretistice și metamorfoze culturale*
Adriana BABEȚI (Universitatea de Vest din Timișoara) – *Cantemir altfel: hieroglifile istoriei*

Proiecție scurt metraj

Întâlnirile Prințului, un film de **Doina RUȘTI** (Universitatea București)

Cantemir în viziunea studenților Cercului științific *Cultura Textului și a Imaginii*

Oana CICUR (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *Trei modele de (re)lectură. Relația autor-cititor în „Divanul”, „Istoria ieroglifică” și „Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor”*

Marian NEAMȚIU (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *„Părintele meu de pioasă amintire” – Vita Constantini Cantemyrii și ficțiunea politică a melancolicului Inorog*

Iasmina NICOLA (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *Exploatarea motivelor literare consacrate în exercițiul persuasiv din „Divanul”*

12:30-13:00 Biblioteca de Litere, Secția Română-Maghiară

Expoziție de carte

Cantemiriada sau De ce să (mai) mergi la bibliotecă? (curator **Anca BALEA**)

Expoziție de grafică

Laura POANTĂ, *Cantemiresca – de la Istorie la medicină*

14:00-15:30 Secțiunea I (Sala Popovici)

Moderator: Corina Croitoru

Ovidiu OLAR (Institutul de Istorie „Nicolae Iorga”, Academia Română, București) – *Dimitrie Cantemir cartograf. Hărțile „Istoriei ieroglifice”*

Laura MESINA (Facultatea de Litere, Universitatea din București) – *Recursul la Antichitate: genealogie critică și conștiință istorică în Hronicul lui Cantemir*

Iulian DAMIAN (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”) – *Dimitrie Cantemir și umbra lui „Flac hatmanul”*

Corina CROITORU (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”) – *Ironia pedagogică a Cantemirilor*

16:00-17:30 Secțiunea a II-a (Sala Popovici)

Moderator: Laura Lazăr Zăvăleanu

Bogdan CREȚU (Facultatea de Litere, Universitatea „Alexandru-Ioan Cuza”; Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Academia Română, Filiala Iași) – *Dimitrie Cantemir: instrucțiuni de utilizare. Deturnări ideologice postume ale operei*

Simona ANTOFI (Facultatea de Litere, Universitatea „Dunărea de Jos”, Galați; Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Academia Română, București) – *Un personaj (destul de) controversat al „Istoriei ieroglifice”, Corbul, între ficțiunea alegorică și instrumentele literare ale persuasiunii*

Laura BĂDESCU (Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Academia Română, București) – *Plurivocitatea tăcerii în literatura cantemiriană*

Laura LAZĂR ZĂVĂLEANU (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *„Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor” – profesiune de credință, artă poetică și imagine de sine*

18:00-19:30 Secțiunea a III-a (Sala Popovici)

Moderator: Adrian Chircu

Ioana COSTA (Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București) – *Studiile cantemiriene: filologie și digitalizare*

Marcela CIORTEA (Facultatea de Istorie, Litere și Științe ale Educației, Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia) – *CAPUCHEAIA. Prințul și Otomanii*

Adrian CHIRCU (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *Note de morfosintaxă adverbială cantemiriană*

Cristian PAȘCALĂU (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) & **Nicoleta SANDOR-BOTEZATU** (Biblioteca Academiei Române, Cluj-Napoca) – *Modalități de articulare a sensului în „Istoria Ieroglifică” de Dimitrie Cantemir*

20:00 Amfiteatrul Eminescu

Performance teatral

DIVANE sau GIUDEȚE

regie și concept dramaturgic Ioana TOLOARGĂ

Interpretează: Călin DENEȘ, Alexandru HARAPU, Ana Maria MARIN, Maria Elena MORAR, Oana ROTARU

VINERI, 20 octombrie 2023
Biblioteca Academiei Române
Str. Mihail Kogălniceanu, nr. 12-14

9:00-10:30 Secțiunea a IV-a (Sala Cărți)

Moderator: Ioan Pop-Curșeu

Ioan POP-CURȘEU (Facultatea de Teatru și Film, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *Dimitrie Cantemir, personaj cinematografic: adevăr, mistificare, ideologie*

Ligia RUSCU (Facultatea de Istorie și Filosofie, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *Dimitrie Cantemir, o viața ca un roman*

Anca Mihaela SAPOVICI (Institutul de Lingvistică „Jorgu Iordan – Al. Rosetti”, Academia Română, București) – *Câteva observații privind ediția din 1698 a „Divanului”*

Crina BUD (Université Sorbonne Nouvelle-Paris 3; Institutul Limbii Romane; Facultatea de Litere, Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca) – *Arta manuscriselor cantemiriene*

11:00-13:00 Secțiunea a V-a (Sala Cărți)

Moderator: Anca Elisabeta Tatay

Ana DUMITRAN (Muzeikon – Muzeul Național al Unirii din Alba Iulia) - *Despre controversatul pasaj din „Descrierea Moldovei” referitor la interzicerea alfabetului latin și posibila sa legătură cu primele traduceri ale textelor religioase în limba română*

Arcadie BODALE (Arhivele Naționale, Serviciul Județean Iași) – *Primele demersuri pentru tipărirea operei lui Dimitrie și Antioh Cantemir*

Florin BOGDAN (Muzeul Național al Unirii, Alba-Iulia) – *Lucrările lui Dimitrie Cantemir în biblioteci documentare transilvănene. Exemplare și posesori*

Dan RĂPĂ-BUICLIU (cercetător independent, Galați) – *Dimitrie Cantemir: breviar bibliografic și orizont bibliologic (1673-1723-2023)*

Anca Elisabeta TATAY (Biblioteca Academiei Române, Cluj-Napoca) – *Despre ilustrația cărților lui Dimitrie Cantemir din Colecțiile Speciale ale Bibliotecii Academiei Române din Cluj-Napoca*

14:00-15:30 Secțiunea a VI-a (Sala Cărți)

Moderator: Mircea-Gheorghe Abrudan

Mircea-Gheorghe ABRUDAN (Institutul de Istorie „George Barițiu”, Academia Română, Filiala Cluj) – *Dimitrie Cantemir teologul*

Bogdan NEAGOTA (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *Dimitrie Cantemir și începuturile comparatismului istorico-religios*

Florentina NICOLAE (Facultatea de Litere, Universitatea „Ovidius”, Constanța / Institutul de Istorie și Teorie Literară „George Călinescu”, Academia Română, București) – *Despre destinul unei lucrări cantemiriene: „Curanus”*

Jan NICOLAE (Facultatea de Teologie Ortodoxă, Universitatea „1 Decembrie 1918”, Alba Iulia) – *„Catehismul” lui Teofan Prokopovych și anti-catehismul lui Dimitrie Cantemir. Polemici catehetice la începutul secolului al XVIII-lea*

16:00-17:30 Secțiunea a VII-a (Sala Cărți)

Moderator: Eugenia Bojoga

Manuela ANTON (Institutul de Istorie și Teorie Literară „G. Călinescu”, Academia Română, București) – *Dimitrie Cantemir și lupta informațională din timpul Marelui Război Nordic*

Eugenia BOJOGA (Facultatea de Litere, Universitatea „Babeș-Bolyai”) – *Imaginea lui Dimitrie Cantemir în spațiul cultural de limbă rusă*

Alina BRUCKNER (Facultatea de Economie și Administrarea Afacerilor, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași) – *Analiză traductologică a textului „Viața lui Dimitrie Cantemir, Domnului Moldaviei și Prințip în Împărăția Rusească” din periodicul „Bibliotecă românească”*

Alexandra CHIRIAC (Facultatea de Litere, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași) – *„Descrierea Moldovei” de D. Cantemir în secolul al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Actori și rețele ale transferului de cunoaștere și ideologie*

18:00-19:30 Secțiunea a VIII-a (Sala Cărți)

Moderator: Alexandru-Daniel Piticari

Dana SHISHMANIAN (cercetător independent, Paris) – *„Divanul” – o sinteză culturală*

Ovidiu PECICAN (Facultatea de Studii Europene, Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca) – *Cantemir 300 sau 350?*

Sándor FÖLDVÁRI (Faculty of Humanities, Debrecen University, Debrecen, Hungary) – *Dmitrie Cantemir's Work about the Muslim Religion and Its Place among European Oriental Studies*

Alexandru-Daniel PITICARI (Biblioteca Academiei Române, Cluj-Napoca) – *Dimitrie Cantemir și descrierea „Republicii” Câmpulung (Moldovenesc) și a câmpulungenilor în opera „Descriptio Antiqui et Hodierni Status Moldaviae”*

Tiberius VASINIUC (Universitatea de Arte din Târgu Mureș – Institutul de Cercetări Teatrale și Multimedia, Târgu-Mureș) – *Elemente de teatralitate în „Istoria ieroglifică” și în „Divanul sau Gâlceava înțeleptului cu lumea sau giudețul sufletului cu trupul”*

Linkuri acces online la conferințe:

JOI, 19 octombrie 2023

<https://us06web.zoom.us/j/86469255236?pwd=1RqISIt3j1M9FQRmGsv4GmmRWtc6SZ.1>

Meeting ID: 864 6925 5236

Passcode: 242644

VINERI, 20 octombrie 2023

<https://us06web.zoom.us/j/86005370453?pwd=WbnffBS1FMewWoskLaYJxs0RIB4JAn.1>

Meeting ID: 860 0537 0453

Passcode: 644849